

85

PL

FACTS

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

ISSN 1725-7077

Ocena, eliminacja i znaczne zmniejszenie ryzyka w miejscu pracy

Streszczenie sprawozdania

Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Wstęp

Ocena ryzyka to podstawa dobrego zarządzania BHP oraz klucz do ograniczenia wypadków i chorób zawodowych związanych z pracą. Jeśli tylko zostanie odpowiednio wdrożona, może się przyczynić nie tylko do bezpieczeństwa i zdrowia w miejscu pracy, lecz także do polepszenia ogólnych wyników firmy.

Niniejsze sprawozdanie wspiera Europejską Kampanię na rzecz Oceny Ryzyka Zawodowego „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobrze dla Ciebie. Dobrze dla firmy” 2008/2009, dostarczając informacji o zakończonych powodzeniem działaniach w miejscach pracy, mających na celu wyeliminowanie lub znaczne zmniejszenie ryzyka zawodowego. Sprawozdanie jest skierowane do osób odpowiedzialnych za przeprowadzanie oceny ryzyka w miejscu pracy i podejmowanie decyzji o środkach zapobiegawczych.

Spośród przykładów z licznych zawodów i sektorów gospodarki w całej Europie wybrano osiemnaście obszerniejszych i siedem krótszych przypadków, które ilustrują różne sposoby, w jakie firmy dokonują oceny ryzyka i zarządzają nim. Niektóre firmy eliminowały rozpoznane ryzyko lub zapobiegały mu, podczas gdy innym udało się je zdecydowanie ograniczyć. Działania podejmowane w celu oceny ryzyka i zarządzania nim można przenieść na płaszczyznę innych podobnych zawodów i sektorów gospodarki, jak i do innych państw członkowskich; oczywiste jest, że będą one wymagać dostosowania do specyficznych warunków danej gałęzi przemysłu lub miejsca pracy.

Kluczowe ustalenia sprawozdania

Wielu zagrożeń można całkowicie uniknąć lub je wyeliminować. Ryzyko szacuje się wówczas jako małe lub bliskie zeru. W sprawozdaniu pokazano, w jaki sposób można uzyskać takie wyniki, na przykładach dotyczących ryzyka związanego z prądem elektrycznym, ręcznym przemieszczaniem ciężarów, brakiem środków ochrony w pracy z niebezpiecznymi substancjami lub narażeniem na hałas.

W innych przypadkach, gdy całkowite wyeliminowanie zagrożeń okazało się niemożliwe, większość działań miała na celu „zwalczenie zagrożenia u źródła”, co oznacza, że działanie prewencyjne skupia się na źródle ryzyka i prowadzi często do znacznego obniżenia ryzyka. W sprawozdaniu wykazano, że takie wyniki są osiągnięte w zakresie zapobiegania wypadkom przy pracy, organizacji pracy czy ograniczania narażenia na czynniki szkodliwe.

Podstawowe czynniki powodzenia

W sprawozdaniu zostały wymienione następujące podstawowe czynniki udanej i skutecznej oceny:

© Matti Saari. Podziękowania dla Skanska Finland

- Szczegółowa ocena ryzyka jako logiczny i strukturalny warunek wstępny w celu skutecznego eliminowania lub zmniejszania ryzyka.
- Silna motywacja ze strony ważnej i wpływowej grupy (np. dział, związek pracowniczy, pracodawca). Głębsza motywacja inicjatorów działań, tak by zarządzać poszczególnymi rodzajami ryzyka, oraz brak silnego sprzeciwu z innych stron lub z zewnątrz.
- Wsparcie ze strony kierownictwa. Jest ono konieczne w celu zagwarantowania, że na potrzeby projektu dostępne będą niezbędne czynniki, takie jak budżet, kadry, sprzęt itp.
- Udział głównych stron, tj. samych pracowników, kadr, działu finansowego, specjalistów BHP itp.; ważną grupę, która od samego początku musi przejawiać silną motywację i zaangażowanie, stanowią pracownicy. Powinni oni uczestniczyć nie tylko w analizie ryzyka, lecz także w rozpoznaniu i wdrażaniu możliwych rozwiązań, ponieważ ich praktyczna i szczegółowa wiedza okazuje się niejednokrotnie bezcenna przy opracowywaniu dających się wprowadzić środków zapobiegawczych.
- Dostęp do dogłębnej analizy i wiedzy z zakresu skutecznych potencjalnych rozwiązań, najlepszych praktyk oraz innowacji naukowych i technologicznych.
- Pełna zaufania atmosfera współpracy pomiędzy głównymi stronami uczestniczącymi w procesie oceny ryzyka.
- Brak większych przeszkód uniemożliwiających przyjęcie środków ochronnych lub zapobiegawczych. Takie przeszkody to przykładowo:
 - przeszkody ekonomiczne, np. brak źródeł finansowych lub negatywna ocena stosunku kosztów do korzyści;

- brak takich rozwiązań, jak technologie alternatywne, narzędzia, procesy pracy;
- ujemny wpływ na innych (pracownicy, dział), poprzez przeniesienie ryzyka na inne obszary.

Dodatkowe czynniki sukcesu

Poza podstawowymi czynnikami przyczyniającymi się do właściwej oceny ryzyka zawodowego, mającymi uniwersalne zastosowanie, analizy przykładów pokazują, że wyróżnić można dodatkowe, które motywują strony do dalszych działań i sprawiają, że osiągnięte wyniki wykraczają poza przeciętny poziom. Te czynniki to m.in.:

- silna motywacja do działań skierowanych na osiągnięcie najlepszych wyników w danym sektorze (na ile to możliwe); motywacja do poprawy wizerunku firmy lub jednostki odpowiedzialnej za kwestie BHP;
- główna rola stanowiska pracy (lub osób, które są narażone na zagrożenia) w procesie pracy;
- trudności związane z zastępowaniem chorych pracowników jako motywacja do poprawy bezpieczeństwa dzięki dokonywaniu oceny ryzyka zawodowego;
- możliwość identyfikowania ryzyka i opracowania skutecznych rozwiązań;
- możliwość korzystania z prostych rozwiązań stosowanych w razie wysokiego ryzyka;
- właściwe monitorowanie zastosowanych środków zapobiegawczych lub ochronnych (czy środki te są wdrażane, czy są skuteczne, czy są odpowiednie);
- możliwość uzyskania wsparcia z zewnątrz w skomplikowanych i zaawansowanych przypadkach;
- motywacja do obniżenia kosztów związanych z wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi w zawodach i sektorach wysokiego ryzyka.

Jeśli do podstawowych czynników sukcesu przy ocenie ryzyka zawodowego doda się te wyżej wymienione – ograniczenie ryzyka lub jego całkowite wyeliminowanie wydaje się możliwe do osiągnięcia.

Większość przykładów opisanych w sprawozdaniu przedstawia zbiór środków zapobiegawczych (próba eliminacji ryzyka u źródła, dostosowanie pracy do danej osoby, przystosowanie do postępu technicznego, odpowiednie instrukcje dla pracowników itp.). Zastosowanie tych środków (połączonych ze sobą) ma również istotne znaczenie w procesie oceny ryzyka.

Korzyści z przeprowadzania właściwej oceny ryzyka

Poniżej wyszczególniono niektóre korzyści będące efektem przeprowadzenia właściwej, szczegółowej oceny ryzyka oraz wyeliminowania lub znacznego zmniejszenia ryzyka w miejscu pracy:

- zdrowe i bezpieczne miejsce pracy (mniej zwolnień chorobowych, mniejsza rotacja pracowników, zmotywowana siła robocza, mniej skarg, lepsze środowisko pracy, mniejszy dyskomfort spowodowany np. wysokim poziomem hałasu, pracą w wymuszonej pozycji, wysokimi temperaturami itd.);
- zmniejszenie kosztów związanych z wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi;

- w niektórych przypadkach całkowite koszty wprowadzenia nowych rozwiązań w zakresie ograniczenia lub wyeliminowania ryzyka zawodowego były niższe niż koszty dotychczas stosowanych rozwiązań i sytuacji;
- wprowadzone zmiany (reorganizacja miejsca pracy, nowe lub przystosowane narzędzia pracy, nowe procesy produkcyjne) nie tylko przyczyniają się do poprawy stanu BHP, lecz służą także zwiększeniu skuteczności i produktywności;
- przyjęcie rozwiązania ograniczającego ryzyko oznacza, że praca może być wykonywana przez szerszy krąg pracowników (np. z powodu zmniejszenia poziomu siły fizycznej potrzebnej do wykonania danej pracy).

Systematyczna ocena ryzyka wpływa zatem na poprawę stanu BHP w miejscu pracy i na ogólne wyniki firmy.

Studium przypadku – zapobieganie zranieniom przez ułucie igłą – szpitale w Badenii-Wirtembergii

Projekt zakładał wprowadzenie nowego sprzętu ochronnego, wraz z towarzyszącymi szkoleniami, jako działanie na rzecz obniżenia przypadków zranień przez ułucie igłą wśród personelu szpitali. W ciągu 12 miesięcy liczba tego typu zranień zmalała do zera.

Studium przypadku – mniej ręcznego przenoszenia ciężarów – jachty Azimut

Wstępna ocena ryzyka związanego z ręcznym przenoszeniem ciężarów w stoczni wykazała, że szczególnie uciążliwe były operacje związane ze składaniem wału. W celu zmniejszenia zagrożeń zbudowano wózek, który całkowicie zmienił proces składania wału, co wpłynęło na zmniejszenie zapotrzebowania na ręczne przenoszenie ciężarów.

Jak otrzymać sprawozdanie

Pełne sprawozdanie w języku angielskim znajduje się na stronie internetowej Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy pod adresem:

<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09001ENC/view>, skąd można je nieodpłatnie pobrać.

Niniejszy biuletyn jest dostępny we wszystkich językach urzędowych UE pod adresem:

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Dodatkowe informacje

„Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobre dla Ciebie. Dobre dla firmy” to hasło Europejskiej Kampanii na rzecz Oceny Ryzyka Zawodowego prowadzonej w latach 2008/2009 przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (EU-OSHA) w ponad 30 krajach, w tym we wszystkich państwach członkowskich UE. Niniejszy biuletyn został przygotowany do celów kampanii.

Inne biuletyny z tej serii, jak również dodatkowe informacje na temat oceny ryzyka znajdują się na stale rozwijanej i uaktualnianej stronie:

<http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>

<http://hw.osha.europa.eu> oferuje bezpośredni link do europejskiej kampanii.

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, HISZPANIA
Tel. +34 944794360, Faks +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

© Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy. Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła. Printed in Belgium, 2009

<http://osha.europa.eu>